

عنوان مقاله: واکاوی تفاوت چند لغت مترادف و بررسی آن در کلیله و دمنه

نام و نام خانوادگی نویسنده اول

ایوب بادوام

a.badavam@gmail.com

استان گلستان، شهرستان گنبد کاووس، خ جامی غربی کوچه ۶ پلاک ۹ کد پستی: ۴۹۷۱۶۸۴۸۷۳

نام و نام خانوادگی نویسنده دوم

عالیه بایلری

Baylari94@gmail.com

استان گلستان، شهرستان گنبد کاووس، خ جامی غربی کوچه ۶ پلاک ۹ کد پستی: ۴۹۷۱۶۸۴۸۷۳

چکیده

بحث مترادف و تفاوت‌های آن از دیرباز مطرح بوده است و نظرات متضادی درباره آن وجود دارد. بعضی بدان معتقد و بعضی منکر هرگونه مترادف در زبان هستند. سبب پیدایش این اختلاف فقدان تعریفی جامع و مانع از کلمات است. آنچه مسلم است این است که نمی‌توان کلمات مترادف را همه‌جا به‌جای هم به کاربرد. در این مقاله به بیان تفاوت‌های چند لغت مترادف پرداخته شده و آن را در کتاب کلیله و دمنه بررسی گردیده تا روشن شود این موارد در این کتاب برخلاف کلیله و دمنه این مقفیع به صورت دقیق رعایت شده است.

کلمات کلیدی: تفاوت، لغات مترادف، کلیله و دمنه

۱. مقدمه

ترادف از انواع مباحث فقهی به شمار آمده و در کتاب لغت مورد توجه قرار گرفته است این موضوع همچنین به مثابه یکی از آن روابط معنایی به این الفاظ از موضوعات چالش برانگیز زبان شناسی از جمله زبان عربی است زیرا برخی از لغت شناسان به چنین رابطه‌ای اعتقاد ندارند و الفاظ مترادف را زیر فروغ لغت توجیه می‌کنند و در مقابل بسیاری در پی اثبات ترادف در زبان دلائل و شواهدی ارائه کرده‌اند.

تعریف ترادف در لغت

۱ اصل ترادف و ریشه آن پی‌درپی بودن چیزی است. «ترادف القوم: تتابعوا و کل شیء تبع شیئاً فهو ردفه» (فیومی، ۱۴۱۴: ۲۲۵) یعنی جماعت پشت سر هم آمدند؛ هر چیزی که پشت سر دیگری است ردیف آن محسوب می‌شود. اُرْدَافُ الْمُلُوكِ یعنی پادشاهی که پشت سر هم می‌آیند و جانشین هم می‌شوند. (ر.ک. راغب، ۱۴۱۲: ۳۴۹) این واژه در اصطلاح اهل لغت، گاه به معنای «یکسان بودن مفهوم» و «هم‌معنا بودن» دو یا چند واژه و گاه به معنای تشابه مفهوم دو واژه بکار می‌رود. در این مقاله مراد از ترادف، مفهوم نخست آن است. طبق نظر برخی افراد در ترادف سه شرط لازم است: ۱. اتحاد کامل میان معنای دو واژه ۲. وحدت محیط پیدایش ۳. یکی از آن‌ها نتیجه تطور صوتی دیگری نباشد. (عبدالنواب، ۱۳۶۷، ص ۳۶۳)

در وجود یا عدم وجود واژگان مترادف در کلام عرب، میان لغت شناسان اختلاف نظر وجود دارد؛ اکثریت آنان همچون رمانی، نورالدین المنجد و اصمعی؛ وجود واژگان مترادف در هر زبان را امری طبیعی و اجتناب‌ناپذیر دانسته‌اند. سیوطی نیز علت عمده پیدایش الفاظ مترادف را وضع لغات متعدد توسط قبائل گوناگون برای یک معنا دانسته، می‌افزاید: البته ممکن است هر دو لفظ را یک واضح وضع کند و هدف او ایجاد راه‌های گوناگون برای رساندن معانی و یا تفنن باشد. (سیوطی، بی‌تا، ج ۱، ص ۴۰۵) در مقابل،